

Nezávislé zisťovanie týkajúce sa diskriminácie

vykonané v zmysle ustanovenia § 1 ods. 2 písm. g) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) vykonalo nezávislé zisťovanie týkajúce sa obmedzovania vstupu na verejne prevádzkované kúpalisko v Moldave nad Bodvou osobám s príslušnosťou k rómskej etnickej skupine. Stredisko vykonalo nezávislé zisťovanie na základe medializovaných informácií, ktoré boli zverejnené televíznou stanicou STV1 v rámci správ RTVS dňa 6.8.2017.

Skutkový stav

Podľa zverejnenej správy chcelo navštíviť začiatkom augusta mestské kúpalisko Moldava nad Bodvou individuálne niekoľko osôb s príslušnosťou k rómskej etnickej skupine. Podľa ich vyjadrení pri pokladni na vstupe do kúpaliska od nich a ich detí požadovali lekárske potvrdenie o zdravotnom stave. Keďže takýmto potvrdením nedisponovali, fakticky sa im znemožnil vstup na kúpalisko. Inej skupine osôb s rómskou etnickou príslušnosťou mal byť prístup zamedzený z dôvodu, že vstup na kúpalisko mal byť v tom čase iba na pozvanie pre vybranú skupinu osôb. Podľa medializovaných informácií od ostatných osôb, ktoré sa na kúpalisku nachádzali, nikto žiadne potvrdenie vyžadovať od nich nemal.

V rámci nezávislého zisťovania stredisko požiadalo o zaslanie vysvetlenia a stanoviska k medializovanému prípadu prevádzkovateľa mestského kúpaliska, ktorým je spoločnosť KOMA TRADE s.r.o. Stredisko nedisponuje kontaktom na dotknutých návštevníkov, preto o ich vyjadrenie nepožiadalo.

Uvedená obchodná spoločnosť konanie svojich zamestnancov poprela. Od svojich návštevníkov bez rozdielu vyžaduje dodržiavanie hygienických zásad ako aj pravidiel slušného správania sa, s čím niektoré osoby podľa jej vyjadrenia majú problém. Žiadne potvrdenie od lekára kúpalisko nevyžadovalo a je prístupné pre všetkých, ktorí sa stotožňujú so stanovenými zásadami. Prístup však nie je umožnený osobám, ktoré na kúpalisko prichádzajú v podnapitom stave, špinaví, bez plaviek, ktorí sa vulgárne správajú a pod. Prevádzkovateľ vychádza pri stanovení pravidiel vo svojom prevádzkovom poriadku z minulých negatívnych skúseností (skákanie do bazéna v spodnom prádle, umývanie šampónom). Práve na základe dodržiavania týchto pravidiel má byť úroveň kúpaliska vysoko kladne hodnotená všetkými návštevníkmi. Prevádzkovateľ dôrazne diskriminačné konanie voči skupine osôb s rómskou príslušnosťou poprel.

Právny rozbor v zmysle antidiskriminačnej legislatívy

Aby mohlo dôjsť k označeniu určitého konania ako diskriminačného a nadväzne k uplatneniu relevantných práv vyplývajúcich z antidiskriminačnej legislatívy, je potrebné identifikovať hmotnoprávne znaky diskriminácie. Týmito znakmi sú zákonom chránený dôvod, pre ktorý sa diskriminácia zakazuje, chránená oblasť, pomenovanie formy diskriminácie a určenie komparátora (osoby v porovnateľnej situácii).

Vychádzajúc z medializovanej správy a v zásade podobných tvrdení návštevníkov zmieneného kúpaliska, ktorým bol zamedzený vstup do jeho priestorov, možno dospieť k záveru o porušení zásady rovnakého zaobchádzania. Vyjadrenie prevádzkovateľa kúpaliska sa síce opiera o objektívne dôvody deklarované v prevádzkovom poriadku kúpaliska, avšak jednoznačne nevyvracia, že k diskriminačnému konaniu prostredníctvom jeho zamestnancov došlo. Ide v zásade len o všeobecné konštatovania, ktoré sa nedotýkajú konkrétneho opísaného prípadu ani nepreukazujú, že by prevádzkovateľ pristúpil k jeho hlbšiemu vyšetreniu, napríklad prostredníctvom zadováženia si vyjadrení dotknutých zamestnancov.

Z opísaného prípadu vyplynulo, že k diskriminačnému konaniu malo dôjsť výlučne voči určitej skupine osôb – príslušníkom rómskeho etnika (chránený dôvod), jej bezprostredným znevýhodnením (priama forma diskriminácie) v porovnaní s inými návštevníkmi (komparátori) v oblasti prístupu a poskytovania tovarov a služieb, ktoré sú poskytované verejnosti právnickou osobou – podnikateľom (chránená oblasť). V danom prípade existuje pravdepodobnosť príčinnej súvislosti medzi konaním (nevypustením osôb do areálu) a subjektívne motivovaným dôvodom tohto konania (etnicita). Napriek tomu bude zrejme daná situácia predmetom dokazovania.

Vyžadovanie lekárskeho potvrdenia, osobitnej pozvánky prípadne stanovenie akejkoľvek inej obmedzujúcej podmienky (napr. aj v ustanoveniach prevádzkového poriadku verejného zariadenia) výlučne len voči určitej skupine osôb zakladá potenciálne diskriminačné konanie zo strany prevádzkovateľa takéhoto zariadenia.

Prevádzkovateľ a nezbavuje zodpovednosti za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania to, že diskriminačné konanie mohlo byť spôsobené niektorými jeho zamestnancami. V prípade podozrenia z diskriminácie sa považuje za vhodné nielen takéto konanie odmietnuť ale aj vylúčiť do budúcnosti jednoznačným deklarováním snahy o dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania s možnosťou nápravy a verejného ospravedlnenia, ak by došlo k jej porušeniu. Za týmto účelom a v nadväznosti na medializované informácie je možné odporučiť prevádzkovateľovi následne zaviesť primeraný systém nahlasovania a súčasného preverovania namietanej diskriminácie zo strany návštevníkov, mimo bežného reklamačného poriadku. Obete diskriminácie majú predovšetkým právo dožadovať sa verejného ospravedlnenia a prípadne aj náhrady nemajetkovej ujmy v potenciálnom súdnom konaní.

Záver

Podľa právneho názoru strediska možno v konaní zamestnancov prevádzkovateľa indikovať všetky hmotnoprávne znaky diskriminačného konania. Vzhľadom k medializovaným skutočnostiam nepovažuje stredisko reakciu a vyjadrenie prevádzkovateľa za konkrétne a dostatočne preukazujúce, že v medializovanom prípade nedošlo k diskriminácii. Stredisko prevádzkovateľa upozornilo, že požadovanie lekárskeho potvrdenia, osobitnej pozvánky prípadne stanovenie akejkoľvek inej obmedzujúcej podmienky pre vstup do areálu bez objektívneho dôvodu voči určitej skupine osôb zakladá diskriminačné konanie.